

## »Nem türhető a német önértzetelfajulása a Dunántúlon«

Dr. Kogutowitz Károly előadása a német kisebbségi kérdésekről

(A Délmagyarország munkatársától.) Az Egyetembarátok Egyesülete rendezésében csütörtökön este a központi egyetem aulájában nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott dr. Kogutowitz Károly egyetemi tanár „A német kisebbségi kérdés a Dunántúlon” címmel. Dr. Ereky István egyetemi tanár megnyitóját után dr. Kogutowitz Károly bevezetőben foglalkozott a német tudományos irodalomnak a dunántúli németiségre vonatkozó közleményeivel. Megállapította, hogy még a legkomolyabb tudományos munkákban is túlfűtött pángermán felfogások érvényesülnek. Míg az egyik író azzal vádol bennünket, hogy a nyugatmagyarországi területeket *hihetetlen gazdasági és kulturális elmaradottságban* „vette át” tőlünk a németiség és százados mulasztásokat kellett pótolnia 15 év alatt, addig a másik Dunántul minden területét, ahol csak egyetlen sváb földmivest felfedezni vélt, *német kultúratalajnak* tekinti.

Sorra cáfolta ezután a német irodalom irányzatos ferdtéseit, majd foglalkozott a német problémának a magyar irodalomból kibontakozó képével. Megállapította, hogy egyes magyar íróknak idegen forrásból átvett az a vádj, hogy a magyar statisztika hamis, hogy sokkal több a német Dunántul, mint amennyit hivatalosan kimutatunk, teljesen téves.

Amint hogy téves az a felfogás, hogy például a *tolnabegyei sváb* azonos volna minden tekintetben őseinek Németországban élő ivadékaival. A magyar táj, a magyar környezet 200 esztendő alatt *lökéletesen átalakította a magyarországi svábokat*; már 1848-ban kaszát, kapát ragadtak az osztrákokkal szemben, akár csak a leghazafiasabb magyar. A legkritikább esetek közé tartozik, hogy az egy faluban, vagy egymással szomszéd falvakban élő magyar és német nép között ellentétek, súlyosabb természetű viszályok támadtak volna. Ruházatában, szokásaiban, a sváb sok magyaros vonást vett fel, bár jobban őrzi meg a népies viseletet, konzervatívabb, makacsabb, takarékosabb és fukarabb, általában ridegebb természetű. A kétségtelenül fennálló faji különbségek gazdaságilag a svábság javára billentik a mérleget.

Ezeket a tételeket érdekes példákkal igazolta Kogutowitz professzor, melyek közül a legérdekesebb az volt, amelynek során bebizonyította, hogy mennyire magyar ősi kultúratalaj éppen a tolnabarányai sváb terület. Kitért az elszakított ország-részek, németiségének mai helyzetére és azután végső következtetéseit foglalta össze.

Eszerint a hivatalos statisztika Dunántul 340.000 németet mutat ki és csaknem harmadfélmillió magyart. Ha igazuk volna a németeknek, vagy az aggodó magyaroknak, hogy Dunántul sok olyan német van, aki magyarnak vallotta magát, akkor is a legvérmesebb német számitások szerint 440.000 ezeknek a száma és még mindig 2 millió 300.000 magyar marad. Arról tehát beszélni sem lehet, hogy a magyarság Dunántul veszélyben van és hogy az egész területen szétszórt németiség komolyabb szerephez juthatna. Nekünk a hivatalos német álláspontot kell a legteljesebb mértékben kiaknáznunk. A németiség ugyanis erőiesen tiltakozik az ellen a vád ellen, hogy pángermán agitátorokat küldene magyar földre. Amennyiben tehát itt egyéni törekvések mutatkoznak, azokat a legnagyobb szigorral kell megakadályozni.

— Viszont a szorgalmas és sok kiváló tulajdonsággal megáldott német földmivest társadalmát — folytatta — kötelességünk minden tekintetben is tápolnunk, azok nemcsak hogy teljesen egyenjogú polgártársaink legyenek — aminthogy tényleg is azok —, hanem nyelv és kulturális tekintetben a legteljesebb szabadságokkal látandók el. A leghatározottabban kell azonban megvédeni a magyar állam szuverenitását. Nem türhető a német nemzeti önértzet olyan elfajulása, amely kettős polgárjogokat biztosít a hazai németiségnek.

Az előadásért Ereky István mondott köszönetet.

## Bútorszövet,

11 kárpitoskellékek, vízmentes ponyva, lótarakó gyári áron  
Varga Mihály cégnél, Áradi-u. 2.

## A szegedi törvényszék elrendelte Rubinstein Erna elővezetését,

merí a hegedűművész nő nem jelent meg autókarambol-perének tárgyalásán

(A Délmagyarország munkatársától.) Csütörtök délelőtti nagy közönség várta annak a bűnügynek főtárgyalását, amelynek vádlottja Rubinstein Erna, a világhírű hegedűművész nő leti volna. A kiváló hegedűművész nő az elmúlt nyáron egy kavaréval turnézott a vidéken, többek között Szegeden is járt és sikerrel lépett fel a szegedi színházban. A művész nő társaságával Szegedről Vásárhelyre ment át és Vásárhely közelében autóját szerencsétlenség érte.

Rubinstein Erna maga vezette sportkocsiját. Rajta kívül Berczy Géza és Háhn Sándor színészek foglaltak helyet a kocsi. A 78-as órháznál, az éles kanyarodóban a kocsi felborult és utasait maga alá temette. Háhn Sándor szenvedte a leg súlyosabb sérüléseket: több bordája és jobbkarja eltört, azonkívül is számos zúzódást szenvedett. Rubinstein Erna és Berczy Géza jelentéktelen sérüléssel uszta meg a karambolt.

Az ügyészség Rubinstein Erna ellen gondatlanságból okozott súlyos testi sértés címén indított eljárást és ezt az ügyet tárgyalta volna csütörtökön délelőtti a törvényszék Molnár-tanácsa, ha Rubinstein Erna megjelent volna a tárgyaláson. A

művész nő törvényszéki fellépte azonban elmaradt és ennek Rubinstein Ernára nézve kellemetlen következményei lesznek. Még a tárgyalás kitűzése előtt levelet küldött a művész nő a törvényszékhez és ebben — orvosi igazolvány csatolása mellett — bejelentette, hogy idegbeteg és kérte a tárgyalás kitűzésének elhalasztását. A törvényszék azonban ezt a kérelmet nem akceptálta, mert nem hatósági orvosi bizonyítványt csatolt kéréséhez.

A csütörtökre kitűzött főtárgyaláson a művész nő helyett védője, dr. Duschák László jelentkezett. Elmondotta, hogy Rubinstein Erna idegbetegségére való tekintettel nem jelenhetett meg a tárgyaláson. Két hónap óta súlyos idegbeteg és ezt szükség esetén hajlandó hatósági orvosi bizonyítvánnyal is igazolni. A törvényszék dr. Liszky Loránd ügyész indítványára nem fogadta el igazoltnak a vádlott távollmaradását és elrendelte a legközelebb kitűzendő főtárgyalásra a művész nő elővezetését. Ez annyit jelent, hogy legközelebb a budapesti rendőrség gondoskodik arról, hogy Rubinstein Erna a szegedi törvényszék előtt megjelenjen.

## „ELITE“

hölgyfodrásszal frizurái vezetnek! Tartós ondolálása, hajfestése a legtökéletesebb! Tulajdonosok Klein Irén, Horváth Ilona Széchenyi tér 2/a.

## Kifogások és tárgyalások a „Cigánybáró” dómteri előadása körül

Kedre összehívják a szabadtéri bizottságot

(A Délmagyarország munkatársától.) Dr. Pálffy József polgármester kedden déli tizenkét órára hívta össze a szabadtéri bizottságot. Dr. Janovics Jenőtől levélbeli értesítést kapott, hogy aznap érkezik Szegedre és a bizottság rendelkezésére áll. Ezen az ülésen adja ki a bizottság a megbízást dr. Szabó Géza tanácsnoknak és dr. Pálffy György tb. tanácsnoknak a szabadtéri játékok adminisztrációs irodájának vezetésére és megállapítja véglegesen a műsorra tűzött darabok előadásának sorrendjét.

Mint ismeretes, a bizottság négy darab előadását határozta el. Az ember tragédiája, a Bizánc, a János vitéz és a Hunyadi László című Erkel-opera kerül előadásra a tervek szerint az ideai játékok keretében a Dóm-téren. A Hunyadi László műsorratűzése körül a határozat után bizonyos aggodalmak merültek fel. Különösen muzsikuskörökben tartanak attól, hogy a darabnak nem lesz meg a szabadtéri előadáson a kívánt sikere, ezért ajánlatos lenne, ha valami más zeneművet adatna elő a város. Az előzetes tárgyalások során a legtöbb híve a Cigánybáró-nak volt — amelynek előadását Sziklai Jenő vetette fel —, de az utolsó pillanatban elejtették a kombinációt, mivel egyházi körökben bizonyos kifogást emeltek a darab dóm-teri előadása ellen. A kifogásnak — értesülésünk szerint az volt az alapja —, hogy a darab egyik közismert duettjének egyik szakasza sérti az egyháznak a házasságról vallott felfogását. A darab ellen különben semmi más kifogása nem lenne az egyháznak.

A szabadtéri bizottság ezek miatt az aggodalmak miatt elejtette a Cigánybárót. Ezzel kapcsolatban most dr. Pálffy József polgármester elmondotta a Hunyadi László műsorratűzésének előzményeit:

— A bizottság tulajdonképpen döntött már a műsorra kerülő darabok kérdésében. A döntésnek az volt a legnehezebb része, hogy melyik zenésdarabot tűzzük műsorra a múlt évben már előadott János vitézen kívül. Az volt az alapelv, hogy magyar szerző magyar tárgyú darabja legyen. Több kombináció merült fel. Szó volt a Farsangi lakodalmáról, amely zeneileg és tartalmilag is megfelelne a Dóm-teri előadás kívánalmának,

csupán az az aggodalom merült fel, hogy a darab meséje télen játszódik és nagy szerepe van benne a hidegnek, a hónak, tehát tartani lehet attól, hogy ez a téli hangulat a Dóm-téren kómiknsauhatna. Ezért ejtette el a bizottság a Farsangi lakodalmat. Szó volt Kodály gyönyörű zeneművének, a Hány Jánosnak az előadásáról is, ez ellen az volt a kifogás, hogy tartalmilag rokon a János vitézzel és — amint a debreceni kísérlet bizonyítja — szabadtéri előadásul nem igen válik be. Igen rokonszenvesen fogadta a bizottság a Cigánybáró előadásának gondolatát, de ez ellen egyházi személyek részéről merültek fel bizonyos skrupulusok a szöveg egyes közismert részei miatt, amelyek az egyházi körök megítélése szerint alkalmatlanná teszik a darabot a templom előtt való előadásra. A Cigánybáró-kombinációt ezért kellett elejtenünk. Ezekután határozta el a bizottság a Hunyadi László műsorratűzését.

— Nem lehetetlen — fejezte be a polgármester —, hogy a bizottság keddi ülésén mégis megváltozik a műsor.

Mindennemű

# ENYVET

## legutányosabban

s z á l l i t:

# »HUNGÁRIA«

Műtrágya, Kénsav- és Vegyipar Rt.  
BUDAPEST, V. ÁRPAD UCCA 8. SZ.

S z e g e d i l e r a k a t

Goldgruber Gábor és Fiai  
SZEGED, KORONA UCCA 11.